

CHRISTMAK¹

Bitoriano Gandiaga

XV

Eguberrira
begira gaude
begiradarik
zaharrenez,
haren argia
dugu eskari
mendez-mendeko
arrenez;
hain opagarri
dugu eguna,
hain da zabala
gardenez,
hartan genuke
gutzizko poza
atsegin denen
barnenez.

Jesukristoren
jaioteguna
bai ospakizun
alaia,
hartantxe hasi
bait zen munduan
salbaziozko
garaia.
Kristauak ongi
estimatzen du
hain gertakizun
arraia,
behin ta berriro
Belengo askan
agurtuz Jainko
—dirdaia.

1. Pello Zabalaren doinuak.

Oi, Eguberri,
esperantza ta
itsas uhinen
pareko,
etorriango
etorpen zara,
etorkizuna
beteko:

Ez zaitez, arren
luzatu, jada,
aski da dago

—eneko,
bete betean
opa zaitugu
behingoan era—
—bateko.

Plazetan zuhaitz
argiz jantziak
inoizko pozen
jendea;
etxeak apain,
festa-giroa,
zorion-mezuz
kalea;
zein gozoa den
herririk herri
ari den gabon
—airea,
oi, Eguberri,
onets ezazu
munduak dizun
fedea.

1980

ARGITARATZAILEEN ZUZENKETA OHARRA: Aurrekoan, Egan 1984 (5-6 zenb.), Pello Zabala jarri beharrez Zabaleta jarri genuen. Beraz, irakurleak kontutan har beza gure hutsa.

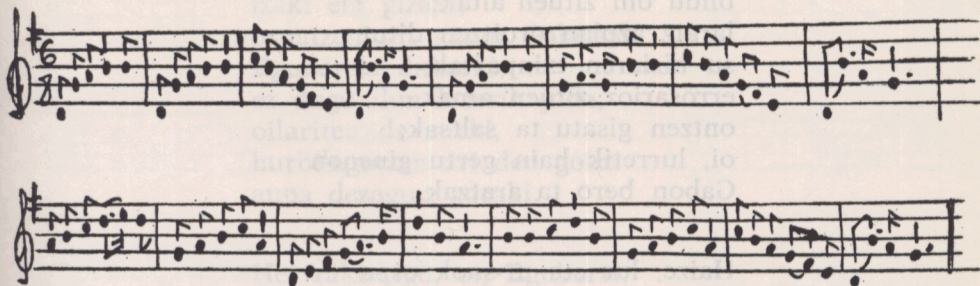
Bestalde, CHRISTMAK, XIII. sailean, bi lerroen hutsegitea zetorren, errepika kontutan hartu gabe, bigarren bertsoan azken lerroa falta zen eta bosgarrenaren laua. Zuzen osatzeko honela behar du izan, bigarren bertsoan (83. orrialdean):

*Gabonak datozela-ta
zelofan, papel de plata;
gastatu dugu soldata;
nahiz epetan, nahiz zorretan,
kapritxorik ez da falta.*

Eta, bosgarrenean (84. orrialdean):

*Gabonak zetoze-la-ta
zelofan papel de plata,
tontakeria galanta:
ogi ta gatzetarako
behar dena ere janda!*

XVI

Behin eta berriz, Berri pozgarriz,
inoizko Berri onena;
Gabonez-Gabon, albiste berriz,
Gabon-jaien zoramena,
aldiz-aldi da berri Gabona,
bakoitzean da behinena;
ongietorri, oi, Gabon berri,
Berri On betikoz dena!

Eguzkiaren ama, Gabon gau,
sua erditzen duzuna,
iguzu berriz gaboneroko
Su berriaren iharduna;
argi berrituz goza ezazu
begien gandu zurruna;
ikusmen berriz ikus dezagun /
berriz dakarzun eguna.

Zuri, mendien gailurrez gailur
negu-mugako sugarra;
zuri lastargi, ilenti, zuzi,
zuhandor zarten pindarra;
Eguberriak hain du merezi
abegi bero suharra,
haren sorrera-pozari diot
opa lamada zangarra.

Gabonerako mukur eiharrak
bildu ohi zituen aitak;
laratz azpian oroitzen ditut
su biziaren txinpartak;
errosarioz zituen amak
ontzen gisatu ta saltsak;
oi, lurretik hain gertu ginenon
Gabon bero ta aratzak.

Haize, lur eta ur-suok ospa
dezagun beila ernaia,
gaua gainbehera hasi da jada,
jo bai du goren sapaia;
argia dugu etor-bidean,
heldu da haren garaia,
natur-gaiekin egin nahi dut jai
zelatatuz goiz arraia.

Izakiokin Gaboni oihu
esperantzadun bihotzez,
argi-gehitzea uste bai dugu
lurbiraz Gabon bakoitzez;
bizitz-indarra bizi ari da
Historia barru-barnes,
lorkizunaren arazo-lagun
Jainkoa bera dugunez.

Zeru eta lur berrietarantz
bai dugu abiadura,
gizateria osoagaz bat
agurtzen zaitut natura;
elkarrekila bizi dugunez
salbamenaren bentura,
bizkor dezagun berrikunderantz
dei daragigun lilura.

Jantzi gaitezen jaiegunekoz
 izaki eta gizaki,
 ospatzen ari garen Gabonak
 Eguberria dakarki;
 ez dugu ilun luzerik jada,
 oilaritea da aurki,
 hurbilagozten ari den goiza
 aupa dezagun goraki.

Hel zakizkigu, oi, Eguberri,
 zugar bai dugu uste on,
 zure Eguzki beti berria
 nagusi bedi edonon;
 giro argitan bizi nahi dugu,
 ez bedi ilunik inon,
 pozetan lora dadin elkarri
 opa diogun zorion.

1981

ZABAL IZKIGUZUTE,
 ZABALDU ATEAK;
 ENTZUN BERRI ONAREN
 BERRION AIREAK:
 UME BAT JAIO ZAIGU,
 HAU DIO UMEAK:
 NEUK APURTUKO DITUT
 GAITZAREN KATEAK.
 ENTZUN BERRI ONAREN
 BERRION AIREAK.

Gabon dugu albiste
 eta Eguberri;
 Gizon eginak gaitu
 egin Jainko-Herri.
 Haren jaiotza dugu
 urteroko berri.
 Gagozkion pozez hain
 mandatu ederri.
 Gizon eginak gaitu
 egin Jainko-Herri.

ZABAL IZKIGUZUTE...

Pobreza dizu arma,
 indarra pobreza;
 pobreza dizu Bere
 Jainkozko enpresa:
 pobreei zinpetu die
 zorion-promesa;
 lurreko pobreen alde
 bota du trabesa.
 Pobreza dizu Bere
 Jainkozko enpresa.

ZABAL IZKIGUZUTE...

Lautatik bat bizi da
bizi diotena,
lautatik hirua da
gaizki direnena;
kontzientzia gaiten
diogu hau dena:
hirugarren mundua
dugu lotsamena.
Lautatik hirua da
gaizki direnena.

ZABAL IZKIGUZUTE...

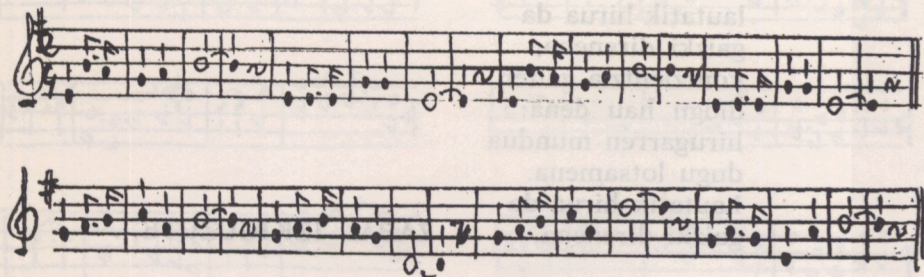
Prentsa ta telebistaz
sari datorkigu,
diogun miseria
entzunez dakigu.
Nolabait behar dugu
pobreza sentidu,
pobreza sentidu ta
ogia partidu.
Diogun miseria
entzunez dakigu.

ZABAL IZKIGUZUTE...

Casaldaliga eta
bai Camilo Torres
Angelelli, Romero
zertan esanik ez,
pobreen alde azaldu
dira su ta garrez,
Ebanjelioari
erantzun beharrez.
Angelelli, Romero,
bai Camilo Torres.

ZABAL IZKIGUZUTE...

XVIII

EZER GUTXI ZARA,
HALA DA GIZONA;
BETI DA DEUS GUTXI.
ALFERRIK GABONA.

Ez da giro, baina
haatik behar bada,
gizonen amorez
gizon egin zara.

EZER GUTXI...

Gizonak gizona
ez du haintzat hartzen.
Zu, ostera, Jainko,
gizon zara jazten.

EZER GUTXI...

Hainbestean zara
gizon jantzi, Jainko,
non ez den fijatzen
Zugan inor asko.

EZER GUTXI...

Alferrik Gabona,
ene Jaun hain ona,
ez da gizonentzat
deus asko gizona.

EZER GUTXI...

Azaroak 25

XIX

AGUR, MARIA BELENGO,
JESUS HAURRAREKIN;
AGUR, GRAZIAZ BETEA,
JAUNA DA ZUREKIN

Jauna ta Jesus da zure
sabeleko fruitu;
andre guztien artean
bedeinkatua zu.

AGUR, MARIA...

Ama-Semeak han daude
hain apal, hain xume:
Ama, Andre Maria da,
Jaungoikoa ume.

AGUR, MARIA...

Santa Maria Birjina,
Jainkoaren Ama,
erregutu gure alde,
zaude guregana.

AGUR, MARIA...

Zeure beharrean gaude,
Ama, betiere;
heriotzako orduan
betikbatez ere.

AGUR, MARIA...

Azaroak 27

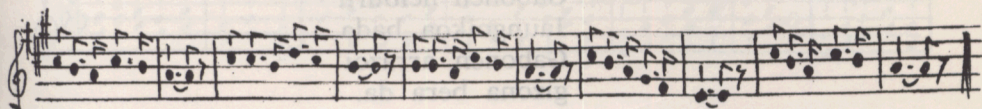
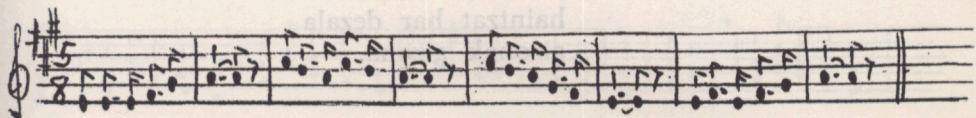
Gabonak kristandadean
bitara dira ospatzen
Gabonak kristandadean:
aberatsak ugarian,
pobreak pobre-legean;
Gabonak kristandadean.
Gabonak kristandadean.

Gabonak kristandadean
aberatsak ugarian
Gabonak kristandadean:
handia da pobreen saila
pobreen pobreza-legean.
Gabonak kristandadean.
Gabonak kristandadean.

Gabonak kristandadean,
handia da pobreen saila,
Gabonak kristandadean:
aberatsak ugarian,
pobreak pobre-legean;
Gabonak kristandadean.
Gabonak kristandadean.

Bitara dira ospatzen
Gabonak kristandadean
bitara dira ospatzen:
aberatsak ugarian,
pobreak pobre, Gabonak
bitara dira ospatzen
aiene, kristandadean.

XXI

1 Gizonak: Bidez bide datoz
Gabon-jai santuak,
Belengo jaiotza
dio Abenduak.

2 Gizonak: Gabon-jai santuak!
Aintzinatik datoz
aldi bakoitzera
gizona gero-ta
gizonagotzera.

1 Gizonak: Hurbil dira jada
aingeru-kantuak
Berriona dezan
berriro munduak.

2 Gizonak: Aingeru-kantuak!
Geroz hurbilago
ditugu gaur jaiak!
Gabon ospatzeko
prest ditzagun gaiak.

1 Gizonak: Bakea da hitza
Gabonak diona:
haintzat har dezala
gizonak gizona.

2 Gizonak: Gabonak diona
Gabonen helburu
Jaungoikoa bada,
Gabonen arrazoi
gizona bera da.

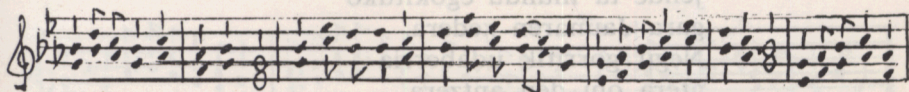
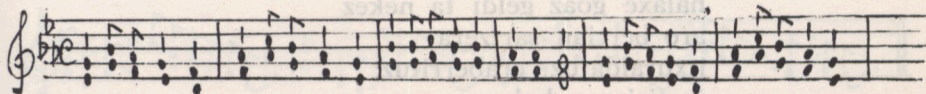
1 Gizonak: Bakoitza dadila
zintzoa ta ona.
Elkartasunera
deja da Gabona.

2 Gizonak: Zintzoa ta ona!
Elkartasuna da
Gabon-mezu eder:
elkar maitatzeko
ez gaitezen alfer.

1 Gizonak: Elkartasuna da
Gabonen jomuga
gu baino lehenago
Jainkoa heldu da.

Abenduak 2

XXII

Berrionaren berri emaile,
 agur, zuri, Abendua;
 esperantzaren atari zara,
 iraupen luzez ondua;
 betiraunera begira jartzen
 diguzu adimendua
 kunplitu zaren hortan bai zara
 kunplikizun-agindua.
 Berrionaren berri emaile,
 agur, zuri, Abendua!

Salbamenaren egun alaiak
 jadanik erneta dagoz;
 behingoz erabat osatzeko den
 erreinuaren zain gagoz:
 behar zuena etorria da
 baina ez etortze osoz,
 etorri zena etorkizun da
 esperantzaren itsasoz.
 Salbamenaren egun alaiak
 jadanik erneta dagoz.

Negu gorritik udaberria
atera ohi den antzera
halaxe goaz geldi ta nekez
aro berrian sartzera
itxuraldatuz, eraberrituz;
justiziaren kolpera
jende ta mundu egokituko
gara Jaunaren xedera.
Negu gorritik udaberria
atera ohi den antzera.

Etengabeko Abendu baten,
halaxetan bizi gara
Jaungoikoaren erreinua noiz
osotuko den hartara;
espero eta nahi genuena
jadanik etorri bada,
Bere legamiz mundu guztia
ondu behar du ta para.
Etengabeko Abendu baten,
halaxetan bizi gara.

Abenduak 4

XXIII

Zorion, zorion, zorion,
zorion dantzugu edonon;
zorion diogu Gabonez,
zorion-agurtuz edonor.

XABOIZKO PUNPUILEN EGIA
GABONGO AGURREN ERDIA:
HAIZEZKO MAMIA BARRUKO,
KANPOKO ENBUSTEKERIA.

Oi Gabon, oi Gabon-zorion,
ohitura besterik ez da hor.
txepela, epela, memela,
gabongo agurra hitz-oskul.

XABOIZKO...

Aurrezka milaka zorion,
atzezka nork egin jaramon?
«Hoa bai, heuk ikus, hor konpon!»
Ordea agurra nengion.

XABOIZKO...

Hain hutsal, hain geza, hain agor,
Gabongo agurrak putz-borbor;
lapiko tentelak eltzagor,
hitzontzi arinak atanbor.

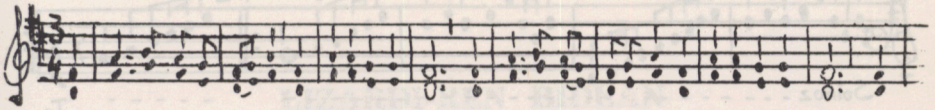
XABOIZKO...

Oi Gabon, oi Gabon-zorion,
agurrak faltsia zerion.
Oi zori, oi txori-zorion,
axola ez eta hitzak on!

XABOIZKO...

Abenduak 5

VXX
XXIV

BEHEAN SIMAURRA ETA
GOIAN AMERAUNAK,
POBRE PASA ZITUZTEN
BELENEN GABONAK.
BADU ASKI ZER-PENTSA
PENTSA NAHI DUENAK.
POBRE PASA ZITUZTEN
BELENEN GABONAK.

Jose eta Maria,
Maria ta Jose,
zenbat hotz eta ezin
eta zenbat gose!
Hango haien pobreza
bai etzala pose!

Abegirik inon ez,
aterperik ozta,
jaio zaien haurtxoa
han da negar-hoska;
beharrrik beharrenean
falta dute koska.

Ordu hain minbera ta
hain sentikorretan
ez dute nork lagundu
larri ta lorretan.
Asko sufritu zuten
pobreza horretan.

Alferrik aingeruak,
alferrik artzainak,
aterpea koba da,
handiak preminak.
Zer jasan zuten Jose
Haurra ta Birjinak!

XXV

Soinu2 ----- Ta-

-lan, talan kanpaiak; telen telen, Belen; tilin, tilin kriskitin; tolon, tulun Gabon! Ta-

-lan telen tilin tolon tulun Biba Jesus! Ta-sus! ----- Talan kanpaiak, telen Belen; ti-

-lin kriskitin, tolon Gabon; tulun Gabonak oporegun kanpaiak Belen kriskitin Gabonak opor.

kanpaiak Belen kriskitin Gabonak opor. Soinu2 ----- Ta-

-lan telen tilin tolon tulun Biba Jesus! Ta-sus!

Soinoa bertiz

Talan, talan kanpaiak;
telen, telen Belen;
tilin, tilin kriskitin,
tolon, tulun Gabon!

Talan
telen
tilin
tolon
tulun,
Biba
Jesus!

Talan kanpaiak;
telen Belen;
tilin kriskitin;
tolon Gabon;
tulun Gabonak
opor-egun!

Kanpaiak
Belen
kriskitin
Gabonak
opor.

Talan
telen
tilin
tolon,
Biba
Jesus!